

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Патоморфологія
диких та мисливських тварин»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Код і найменування спеціальності	211 Ветеринарна медицина
Тип і назва освітньої програми	ОПП Ветеринарна медицина
Курс, семестр	4 курс, 7 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4,0, Загальна кількість годин – 120 годин, із яких: лекцій – 16 год., лабораторних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік.
Мова(и) викладання	державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет ветеринарної медицини, кафедра нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин
Контактні дані розробника(ів)	Авраменко Наталія, кандидат ветеринарних наук, доцент, nataliia.avramenko@pdau.edu.ua, +380991947982, https://www.pdau.edu.ua/people/avramenko-nataliya-oleksiyivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	факультетська вибіркова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Фізіологія тварин, Анатомія свійських тварин, Цитологія, гістологія та ембріологія.
Компетентності	Загальні: ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії. Фахові: ФК 1. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності. ФК 2. Здатність застосовувати методи і методики патолого-анатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі. ФК 3. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. ФК 4. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.
Результати навчання	РН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини. РН 2. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів вищої освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах), лідерські навички (реалізується через: робота в групах).	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Мета вивчення навчальної дисципліни навчитись використовувати метод патоморфологічних досліджень в діагностиці захворювань хутрових звірів і кролів..	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Патоморфологія бактеріальних хвороб, спільних для диких та мисливських тварин. Тема 2. Патоморфологія бактеріальних хвороб диких тварин. Тема 3. Патоморфологія бактеріальних хвороб мисливських тварин. Тема 4. Патоморфологія вірусних хвороб, спільних для диких та мисливських тварин. Тема 5. Патоморфологія вірусних хвороб диких тварин. Тема 6. Патоморфологія вірусних хвороб мисливських тварин.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Словесні методи: лекція; бесіда. Наочні методи: ілюстрування, демонстрування. Практичні методи: лабораторні роботи. За логікою: узагальнення; конкретизація. Творчий: створення нового, оригінального. Методи самостійної роботи вдома: завдання самостійної роботи	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Викладання факультетської вибіркової навчальної дисципліни «Патоморфологія диких та мисливських тварин» здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті». Факультетська вибіркова навчальна дисципліна "Патоморфологія диких та мисливських тварин" спеціальності 211 "Ветеринарна медицина" вивчається у сьомому семестрі четвертого року навчання. Дисципліна включає лекції та лабораторні заняття. Під час читання лекції доцент науково обґрунтовує, послідовно і систематизовано викладає певні наукові проблеми теми навчального предмету, ілюструє за необхідністю наочно. Лекція завжди слугує підґрунтям для поглиблення і систематизації знань, які набуваються в процесі навчальної роботи. На лабораторному занятті викладач організовує детальний розгляд теоретичних питань теми і формує їх бачення щодо практичного застосування у майбутній фаховій науковій діяльності. Для проведення лабораторних занять колективом кафедри створено методичні розробки для викладачів і методичні вказівки для здобувачів наукового ступеня бакалавра щодо підготовки і роботи на занятті. Самостійна позааудиторна робота при вивченні навчальної дисципліни «Патоморфологія диких та мисливських тварин» полягає у підготовці до аудиторних занять, що є основним способом

	оволодіння навчальним матеріалом. Засвоєння тем контролюється на лабораторних заняттях відповідно до конкретних цілей шляхом усного опитування на основі вирішення конкретних прикладних задач. Під час перебування на кафедрі здобувачі повинні: - дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, протипожежної безпеки та техніки безпеки; - дотримуватись ділового стилю одягу спеціаліста-професіонала, предмети одягу повинні бути чистими та випрасуваними; - підтримувати порядок в аудиторіях та навчальних приміщеннях; - дбайливо та охайно ставитись до майна (меблів, обладнання, технічного оснащення); - не виносити без дозволу речі та обладнання з навчальних кімнат кафедри, а в разі умисного пошкодження – компенсувати їх вартість в порядку, визначеному чинним законодавством; - не допускати протиправних дій, аморальних вчинків. Здобувачу забороняється: - порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних причин; - запізнюватися та пропускати заняття без поважних причин. - протягом заняття виходити з аудиторії без дозволу викладача; - користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача; - займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших здобувачів та заважати викладачу; - використовувати медичну форму та окремі її елементи, що не відповідають санітарно-гігієнічним вимогам; - вручати викладачам будь-які матеріальні цінності за виконання або невиконання ними певних дій стосовно здобувача з використанням своєї посади; - у приміщеннях корпусу і прилеглий території заборонено палити; - вчиняти аморальні дії, які принижують людську гідність, вживати ненормативну лексику; - вчиняти протиправні дії та здійснювати будь-які дії, що можуть створити умови, небезпечні для здоров'я та/або життя оточуючих.
щодо академічної доброчесності	Запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті проводиться згідно з Положенням https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/pol_ozhennyaprozapobigannyagotovonasayt.pdf Здобувач повинен уникати будь-яких порушень

академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачем передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше публікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації що до власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу.

щодо відвідування занять	Відвідування аудиторних занять є обов'язковим, пропущені заняття підлягають відпрацюванню. Процедура відпрацювання залежить від причин пропуску – поважна чи неповажна. Підтвердженням поважної причини служить: довідка видана лікарем; якщо здобувач не пред'являє даних документів, то причина пропуску вважається неповажною. Для відпрацювання лекції здобувач зобов'язаний представити лектору: - якщо лекція пропущена з поважної причини – конспект лекції, написаний на підставі плану пропущеного лекційного заняття; - якщо лекція пропущена з неповажної причини – конспект лекції з обов'язковим опитуванням. Відпрацювання пропущених лабораторних занять: - з поважної причини заняття мають бути відпрацьовані упродовж 1 місяця в індивідуальному порядку з наданням відповідної довідки. - з неповажної причини повинні бути відпрацьовані впродовж 2 тижнів. Відпрацювання відбуваються на кафедрі згідно графіку шляхом усного опитування із пропущеної теми. При вивченні навчальної дисципліни "Патоморфологія диких та мисливських тварин» передбачено використання дистанційних технологій
щодо зарахування результатів неформальної/інформальної освіти	Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету проводиться згідно Положення https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/pol_ozhennyaproneformalnuosvitu.pdf
щодо оскарження результатів оцінювання	Порядок оскарження результатів оцінювання проводиться згідно Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/pol_ozhennyaproocinyuvannya2023.pdf
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	
Основні 1. Каришева А. Ф. Спеціальна епізоотологія / А. Ф. Каришева. Київ: Вища освіта, 2002. 703 с. 2. Конспект лекцій з дисципліни «Епізоотологія та інфекційні хвороби тварин». Розділ «Інфекційні хвороби хутрових звірів та дрібних тварин, бджіл і риб» / [уклад.: Т. Карчевська]. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2022. 83 с. 3. Навчальний посібник «Тварина-людина: смертельна естафета». Міланко О. Я., Фотіна Т. І., Кассіч В. Ю., Міланко Г. О., Авраменко Н. О., Міланко О. О. / Навчальний посібник. 358 с. 4. Навчальний посібник «Пріони і пріонні інфекції» Автори: Авраменко Н. О., Омельченко Г. О., Міланко О. О. Навчальний посібник. Суми. РВВ СНАУ. 2012. 46 с. 5. Патологічна анатомія тварин. Частина 2: Підручник / Б. В. Борисевич, В. В. Лісова, К. А. Чумаков. Київ: Аграр Медіа Груп, 2020. 449 с. 6. Скрипка М. В. Атлас патологічної морфології тварин / М. В. Скрипка, І. І. Панікар, Н. Б. Колич / МОН Молодь спорту України / Полтава, 2012. 89 с.	

7. Хвороби хутрових тварин. Науково-методичний посібник / Наливайко Л. І., Палій А. П., Євстаф'єва В. О., Родіонова К. О., Івлева О. В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 412 с.
8. HANNA O. OMELCHENKO, NATALIA O. AVRAMENKO, SIERGIEJ M. KULYNYCH, ANATOLIY A. POLISHCHUK, MAKSYM O. PETRENKO, PAWEŁ S. SYSA, GRZEGORZ J. WOŹNIAKOWSKI. Rabies virus spread in central and north-eastern regions of Ukraine. Med. Weter. 78 (1), 36-43, 2022.
9. Viktoriya K. Zezekalo. Serhii M. Kulynych, Anatoliy A. Polishchuk, Mokhamed S. Kone, Natalia O. Avramenko, Yuliia V. Vakulenko, Nataliia V. Chyzhanska. Prevalence of Chlamidia-related organisms with zoonotic potential in farms of the Poltava region / Wiadomosci Lekarskie. Volume XXIII, ISSUE 6, JUNE 2020. - P. 1169-1173.

Допоміжні

10. Авраменко Н. О. Мікроструктурні особливості м'язової тканини диких тварин / Авраменко Н. О., Омельченко Г. О. // Вісник СНАУ, серія «Ветеринарна медицина», випуск 1 (42), 2018. С. 19-21.
11. Авраменко Н. О. Якісні показники і безпечність м'яса диких тварин / Авраменко Н. О. // Вісник СНАУ, серія «Ветеринарна медицина», випуск 9 (39), 2018. С. 228-231.
12. Авраменко Н. О. Амінокислотний та жирно-кислотний склад м'яса диких тварин / Авраменко Н. О., Нагорна Л. В. // Вісник Сумського національного аграрного університету, серія «Ветеринарна медицина», випуск 11(41), 2017. С. 33-36.
13. Авраменко Н. О. М'ясо диких тварин: особливості та склад // Вісник Полтавської державної аграрної академії. № 3. 2017. С. 108-109. <https://doi.org/10.31210/visnyk2017.03.24>
14. Авраменко Н. О. Про деякі особливості будови м'яса зайця сірого / Авраменко Н. О. // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Контроль безпечності харчових продуктів. Україна-ЄС: невирішені питання» в рамках реалізації проекту за підтримки програми Жана Моне «Контроль безпечності харчових продуктів у ЄС», присвячена 120-річчю Національного університету біоресурсів і природокористування України, Київ. С. 20-21.
15. Авраменко Н. О. М'ясна сировина диких тварин: якісні показники. / Авраменко Н. О. // Науково-теоретичний збірник «Вісник ЖНАЕУ». XIII Міжнародна науково-практична конференція морфологів України «Актуальні проблеми сучасної морфології (25-26 травня 2017 року). Житомир, ЖНАЕУ, кафедра анатомії і гістології. С. 58-62.
16. Бала В. І., Донченко Т. А., Безпалый І. Ф., Карченков А. А. Технологія виробництва продукції кролівництва і звірівництва. Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2009. 272 с.
17. Білий Л. А. Кролівництво: навч. посібн. 3 вид., доп. і пер. К.: Вища школа, 1990, 186 с.
18. Довідник кролівника і звіривода / В. В. Мирось, К. В. Калмиков, О. Г. Зайцев. 3-є вид. пер. доп. К.: Урожай, 1990. 256 с.
19. Мирось В. В., Кролівництво. К.: Урожай, 1981. 120 с.
20. Омельченко Г. О., Авраменко Н. О. Морфологічні особливості внутрішніх органів лисиці звичайної *Vulpes vulpes* на території Полтавської та Сумської областей України // Матеріали XIV міжнародної наукової конференції «Біоморфологія XXI століття», присвяченої 100 річчю кафедри анатомії, гістології і патоморфології тварин ім. акад. В.Г. Касьяненка факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України (23-24 вересня 2021 року). С. 49.
21. Поради кролівнику /М. В. Хорунжий, В. Г. Плотніков, В. П. Зайченко та ін.; За ред. М. В. Хорунжого. К.: Урожай, 1988. 144 с.
22. Фірсова Н. М. Кролі і нутрії в присадибному господарстві. К.: Урожай, 1993. 160 с.

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин ПДАУ,
протокол від 24 грудня 2025 року № 7

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми /Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Виконання лабораторних завдань	опитування	Виконання контрольної роботи	Виконання самостійної роботи (доповідь з презентацією)	
Тема 1. Патоморфологія бактеріальних хвороб, спільних для диких та мисливських тварин.	4,0	4	6	4	18
Тема 2. Патоморфологія бактеріальних хвороб диких тварин.	4,0	3	6	3	16
Тема 3. Патоморфологія бактеріальних хвороб мисливських тварин.	4,0	3	6	3	16
Тема 4. Патоморфологія вірусних хвороб, спільних для диких і мисливських тварин.	4,0	4	6	4	18
Тема 5. Патоморфологія вірусних хвороб диких тварин.	4,0	3	6	3	16
Тема 6. Патоморфологія вірусних хвороб мисливських тварин.	4,0	3	6	3	16
ЗАЛІК					
<i>Разом за I семестр</i>	24	20	36	20	100

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

1. Виконання завдань лабораторних занять (0-4,0 бали).
2. Поточний контроль: усний контроль відповідно теми заняття (у вигляді опитування (0-4 балів для тем 1 і 4 та 0-3 для тем 2-3 та 5-6), контрольна робота (0-6 балів).
3. Самостійна робота (доповіді з презентаціями, 0-4 бали для тем 1 і 4 та 0-3 балів для тем 2-3 та 5-6).

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є: залік.

**Шкала та критерії оцінювання
виконання завдань лабораторної роботи (0-4,0):**

Кількість балів	Критерії оцінювання
4 (максимальна)	Обґрунтування рівня формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання: Показано знання основного матеріалу теми на 90-100 %. Показано всебічні, систематичні і глибокі знання матеріалу теми. Засвоєно взаємозв'язок основних понять теми та їх значення для майбутньої професії. Проявлено творчі здібності у розумінні та використанні теоретичного матеріалу.
3	Показано знання основного матеріалу теми на 60-89 %. Показано достатнє знання матеріалу теми. Проявлено систематизований характер знань з питань теми. Відповіді на питання не повні.
2	Показано знання основного матеріалу теми на 40-59 %. Показано знання основного матеріалу теми. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
1	Показано знання основного матеріалу теми 35-39 %. Показано знання основного матеріалу теми. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
0 (мінімальна)	Відсутність здачі або показано знання основного матеріалу теми до 35 %, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

**Шкала та критерії оцінювання
теоретичних питань (усне опитування)
0-4 для тем 1 і 4 та 0-3 для тем 2-3 та 5-6):**

Кількість балів	Критерії оцінювання
3-4 (максимальна)	Обґрунтування рівня формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання: здобувач вищої освіти дав повну відповідь на поставлені питання, вмів диференціювати знання, повно аналізувати і оцінювати факти, прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень
2	здобувач вищої освіти дав відповідь на всі питання, але ним допущені окремі неточності
1	дані неправильні відповіді на поставлені питання, але здобувач вищої освіти володіє основними термінами і визначеннями з теми
0 (мінімальна)	відповіді відсутні, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

**Шкала та критерії оцінювання
виконання контрольної роботи (0-6) :**

Кількість балів	Критерії оцінювання
6 (максимальна)	Обґрунтування рівня формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання: 75-100% правильних відповідей
4	50-74% правильних відповідей
3	25-49% правильних відповідей
2	10-24% правильних відповідей
1	менше 10% правильних відповідей.
0 (мінімальна)	0% правильних відповідей, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів..

**Шкала та критерії оцінювання
виконання самостійної роботи (доповідь з презентацією) для здобувачів вищої
освіти денної форми навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
3-4 (максимальна)	Обґрунтування рівня формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання: Матеріал викладений змістовно, лаконічно, послідовно, в повному обсязі, є актуальним, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей.
1-2	Матеріал викладений достатньо лаконічно, послідовно, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей.
0 (мінімальна)	Тема роботи розкрита не повністю, є застаріла інформація. Оформлення не відповідає стандартним вимогам. Матеріал подано нелогічно на низькому рівні, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.